

báseň, myslitel, lékař, sociální estetik a hygienik francouzský, zemřel 2. července [1909] v Ženevě v 69. roce. Henri Cazalis, autor knihy parnasistických veršů „L'Illusion“, kterou osmkrát přepracoval a vydal se jmény *Jeana Lahora* a *Jeana Caselliho*, hledaje stále sevřenějšího a přesnějšího výrazu pro svou filosofii buddhistického nihilismu a pesimistického heroismu, byl jeden z nejušlechtlejších duchů soudobé Francie. Henri Cazalis inspiroval se ideami Johna Ruskina a Williama Morrisa a toužil i ve smyslu své filosofie, která viděla v každém trpícím bratra, zpřístupnit krásu a umění širokým vrstvám lidovým; a poněvadž vnímání krásy má podmínkou zdraví mravní i tělesné, přešel odtud k péči o hygienu lidovou, o zdravou a levnou stravu a přiměřený, prostý, ale vkusný byt dělníkům a podnítl řadu zásluhných akcí tohoto smyslu a účelu. Jako obětavý lékař v Aix-les-Bains žil namáhavě a málo výnosně praxi lidové. Jaký dokonalý a nadšený dělník verše byl Cazalis, jest patrné i z jeho *Čtyřverší El Ghazaliho*. Poslední kniha jeho, *Le breviaire d'un panthéiste*, jest sbírka myšlenek a jakási trest pesimistické a stoické životoprávy. Markus Aurelius stýká se tu se Schopenhauerem, Pasteur s Epikuretem a Spinozou. Cazalise uvedl do naší literatury svými překlady Jaroslav Vrchlický.

Dr Edvard Lederer (Leda)

literát, politický spisovatel i pracovník českožidovský, advokát v Hradci Jindřichově, dovršil 15. července 1909 padesátý rok. Leda napsal řadu básní lyrických, povídek a předem her divadelních (Český Honza, Paleček, Divadelní opona, Můj Muky, Obecní volby, Právo k životu a Na ostří nože), často bystře pozorovaných, svěže myšlených, při nichž nejednou lituješ, že autor jich umělecky nedoceřil a neprohloubil, a dlouhou řadu úvah politických a kulturních. Zvláště významná jest činnost jeho na poli českožidovském, kde jest jedním z původců pokrokové secese, která vymanila do značné míry židovstvo z politického čachrazení a parazitství, učila je charakternosti a zodpovědnosti ve veřejném životě. V poslední době snaží se vzbudit zájem evropské veřejnosti pro věc národa slovenského a vnést ji na nestranný soud kulturní.

Detlev von Liliencron

veliký moderní lyrik německý, zemřel 22. července [1909] v Alt-Rahlstedtu v 65. roce. V Liliencronovi odešel jeden z nejjadrnějších autorů německých, básník, který stál pevně na rodné hroudě a který v nejlepších svých pracích osobní zkušenost a lokální vázanost dovedl rozšířit v charakteristický útvar umění všelidsky opravdového a zákonného. Detlev von Liliencron dostal se do literatury pozdě jako uzrálý muž, který prožil kus bouřlivého života, poznal svět a člověka v míru i ve válce. Jeho historická dramata jsou dobře míněný papír, ale hned první lyrické kusy jeho překvapily zvláštní celostí a výrazností, charakterem drsným, ale přitom i ve svých chvílích sensitivním a něžným, a hlavně ovšem tvárnou silou, smyslovou bezprostředností a zdravou šťastnou naivností a pohodou duše celé, nenahodané

intelektualismem a nezeslabené literárními programy a intencemi. Přihlásil se tu o slovo rozený básník života, který žil jeho kouzlo lačnými smysly a naivní oddanou myslí a básnil své básně z duše vděčně dojaté a pohnuté; byly to věci ryze osobní, většinou ostře viděné a bez konvencí literárních vyslovené; věci, které nabražovaly vnitřním rytmem, věcnou správností a statečnou hotovostí vnějškovým styl a staly se proto východiskem moderní lyrické obrody německé: v Liliencronovi jest kus básnického primitiva, a proto budoval se na něm pozdější vývoj odlišnější a složitější lyriky německé. Rozumí se, že i umění Liliencronovo mělo své hranice, a hranice někdy dosti úzké: bylyť vymezeny na jedné straně životními zkušenostmi básnickovými, na straně druhé neschopností Liliencronovou usoustavňovati a komponovati umělecky. Jeho romány, jeho novely, jeho „Kunterbuntes Epos“ Poggfred nejsou dobře stavěny (a často nejsou vůbec stavěny) a působí jen svou intonací, svým přednesem, svým kouzlem fabulistickým a vypravovatelským, autobiografickým a vzpomínkovým. I v lyrice uniká Liliencronovi složitější a subtilnější život duševní: Liliencron jest spíše básník smyslů a nervů než duše a ducha. Ale Liliencron jen zřídka překročoval svých přirozených mezí a kde stojí oběma nohama na své půdě, tam jest celý a velký básník i umělec, přes to, že nepsal deklamační na themata o absolutnosti umění; byl uvědomělý umělecký pracovník, který cítil povinnost hledati výraz sevřený, zhuštěný, přísný a čistý a neusnadňovati si ho pohodlnými licencemi. Nejlepší jeho čísla lyrická ob stojí čestně i v nebezpečném sousedství Kellera, Storma, Mörika a Meyera, a Liliencron ve svých vrcholcích bude z těch, k nimž i pozdější rádi se vracívají jako k duchům normativním, k ozdravovatelům a k osvěžovatelům.

O zemřelém Detlevu von Liliencron

vznikla a šířila se řada pošetilých legend, jak již vznikají a šířívají se o každém vynikajícím muži. Liliencron býval i tiskem líčen jako veselý bezstarostný kumpán, bohém, nedbalý a nepořádný úředník, opovrhovatel vším spořádaným měšťanským životem, duch prostý vši kritičnosti. Tyto legendy vyvrací všechny velmi rozhodně důvěrný přítel Liliencronův, Heinrich Spiero, v posledním čísle Das literarische Echo a podává nám očištěný obraz lidské i básnické osobnosti Liliencronovy — kus krásné piety přátelské, již jako následovánímhodný vzor nemohu dosti naléhavě doporučiti druhům i vynikajícím lidí našich. Liliencron, vykládá Spiero, miloval sice dobrý doušek s druhy a přáteli, ale ovládal se vždy a všude a nenáviděl důvěrností a bratříčkování. Byl to šlechtic a voják, člověk značně sebekázně, vždy a všude rytíř. A Liliencronova domnělá nekritičnost! „To jest naprostý nesmysl. Kdo rozpoznal první veliký talent Gustava Falke? Liliencron! Kdo říkával vždy jemu i Dehmelovi znova a znova: To zde ještě vadí, zde nekryje se ještě obsah a forma, to musí být jinak, to musí být takhle uděláno? Liliencron! Kdo cítil a slavil velikost Mörikovu, dříve než byl Mörike všeobecně znám, hned ve vlastních začátcích? Liliencron. Musili byste mít v rukou cizí báseň Liliencronem prokorigovanou, abyste poznali jemnost jeho zraku.“ I jako úředník byl do krajnosti přesný, dbalý a spolehlivý. „Nebylo pořádnějšího psacího stolu nad stůl jeho, již když obýval dva nepatrné mládenecké pokojíky u staré básničky Elisy Rehbura